

VOJENSKÝ KAPLAN JAKO ÚČASTNÍK SPORU Z VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVY

LUCIA MADLEŇÁKOVÁ

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Česká republika

Abstract in original language

Vojenská služba v armádě byla založena a zřízena Dohodou mezi ministerstvem obrany a Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí a následně rozkazem ministra obrany. Příspěvek pojednává o povaze uvedené dohody jako o veřejnoprávní smlouvě a důsledcích její povahy vzhledem k možnosti vzniku sporů z této smlouvy. A to vše zejména z pohledu vojenského kaplana.

Key words in original language

duchovní služba, vojenský kaplan, veřejnoprávní smlouva, spor, rozkaz, ministr obrany, ministerstvo obrany

Abstract

Military service in the Army was founded and established by the Agreement between the Ministry of Defence and the Ecumenical Council of Churches and the Czech Bishops' Conference and the subsequent order of the Minister of Defence. The paper discusses the nature of that agreement as a public service contract and the consequences of its nature due to the possibility of disputes arising from this contract. And it's all particularly from the perspective of a military chaplain.

Key words

religious service, military chaplain, public service contract, dispute, command, defence secretary, the ministry of defence

Zvláštní právo poskytovat duchovní služby se týká také ozbrojených sil.¹ Armáda, Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž tvoří ozbrojené síly ve státě.² Výkon duchovní služby v Armádě ČR je upraven Dohodou³ o duchovní službě v rezortu Ministerstva obrany uzavřenou mezi Ministerstvem obrany na jedné straně a Ekumenickou radou církví (dále také jako "ERC") a Českou biskupskou konferencí (dále také jako "ČBK") na straně druhé ze dne 3. 6. 1998.^{4, 5, 6} Výslovné zákonné zmocnění pro ministerstvo uzavřít s církvemi jakoukoliv smlouvu je stěží dohledatelné. Podle kompetenčního zákona⁷ má Ministerstvo obrany jako orgán pro zabezpečování obrany za úkol koordinovat činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně. Možnost pro ministerstvo „dohodnout se“ s církvemi na podmínkách výkonu duchovní služby tak, jak tomu je například v zákoně č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, však v žádném předpise nenajdeme. Absenci jednoznačného zákonného zmocnění vykládají někteří autoři tak, že Dohoda

¹ V minulosti Ministerstvo kultury, z neznámého důvodu, považovalo právo na výkon duchovní činnosti v ozbrojených silách a právo na výkon duchovní činnosti ve věznicích, vazbě, při ochranném léčení a při ústavní výchově za dvě samostatná práva a tak jejich výkon také přiznávalo. Do takové situace se dostala církev Křesťanské sbory a Náboženská společnost svědkové Jehovovi, jimž bylo přiznáno pouze jedno z těchto oprávnění.

² Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů.

³ V Německu či na Slovensku je takováto dohoda nahrazena konkordátem, který však upravuje poměry vojenských duchovních pouze pro katolickou církev. Některé státy (jako například právě Slovensko a Německo) se pak snaží obdobné smlouvy uzavírat také s ostatními církvemi. Konkordáty však mají jinou povahu, než vnitrostátní smlouvy s církvemi právě kvůli specifické povaze Svatého stolce, se kterým jsou mezi státy uzavírány. K vojenské službě v armádě v Německu více viz např.: MIROSHNIKOVA, Elena. *The cooperation model in state-church relations*. Saarbrücken: Lambert academic publishing, 2011. s. 42 an. Ke smlouvám mezi státem a církvemi odlišnými od církve katolické viz např.: ČEPLÍKOVÁ, Margita. Prínos zmluvy medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami pre rozvoj slobody vyznania. In ŠMID, Marek, MORAVČÍKOVÁ, Michaela. (eds.) *Clara pacta – boni amici*. Bratislava: Ústav pre vzťahy štátu a cirkví, 2009. s. 44 – 52.

⁴ Tato Dohoda byla však uzavřena až po dvouletém působení duchovních v armádě na základě ústní dohody mezi Ministerstvem obrany a představiteli církví. Viz TRETERA, Jiří Rajmund. *Stát a církev v České republice*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 136.

⁵ V návaznosti na Dohodu byla mezi ERC a ČBK sjednána Smlouva o podmínkách vzniku a působení duchovní služby v rezortu Ministerstva obrany ze dne 3. 6. 1998. Jedná se však pouze o smlouvu mezi církvemi a zavazuje pouze strany smlouvy, nemá tedy externí důsledky.

⁶ Ve znění dodatku č. 1 k Dohodě o spolupráci mezi Ministerstvem obrany, Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí, ze dne 26. 1. 2012.

⁷ § 16 odst. 2 písm. d) zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR, ve znění pozdějších předpisů.

proto není součástí státního práva, i když má normativní povahu.⁸ V rámci veřejné správy si však stěží lze představit, že by se Ministerstvo obrany stalo stranou tak důležitého dokumentu, jakým Dohoda beze sporu je, bez jakéhokoliv zmocnění k takové činnosti. Navíc je nutno si uvědomit, že se pohybujeme ve veřejné správě, kde se projevuje zásada zákonnosti, jakékoliv činnosti ministerstva tak musí mít zákonný podklad. Nemají-li pak zákonný podklad, takové činnosti jsou nezákonné, a ne pouze mimoprávní, jak se snaží patrně autoři ve výše citovaném postoji naznačit. Řešení lze nalézt v dalších úkolech Ministerstva obrany. Ministerstvo tak v rámci řízení armády stanoví a realizuje opatření k rozvoji armády, zřizuje a ruší vojenské útvary a vojenská zařízení,⁹ má tedy také jakousi vnitřně organizační pravomoc. Navíc, zřízení duchovní služby, která má zajišťovat zejména podporu pro vojáky v činné službě, je jistě také opatřením k rozvoji armády.

Dohoda obsahuje ustanovení, která nejsou obsažena v žádném jiném předpise, vůle stran se tak zde uplatnila více, než tomu je u Dohody o duchovní službě ve věznicích. Její obsah vymezuje podmínky působení vojenských duchovních v armádě, stanovuje strukturu a zabezpečení duchovní služby, status a finanční zajištění a zařazení vojenských duchovních. Konkretizuje tak možnost církví, jimž byl přiznán výkon předmětného zvláštního práva vykonávat duchovní službu v ozbrojených silách. Dohoda pak předpokládá, že vojenští duchovní budou svou službu vykonávat ve služebním poměru ke státu.

Jak vidno, Dohoda upravuje zcela podrobně postavení vojenského duchovního, proces jeho přijímání do služebního poměru, spolupráci Ministerstva obrany s církvemi na tomto přijímání a další odchylky od běžného výkonu služby vojákem. Dohoda tak rozšiřuje podmínky zákona pro výkon duchovní služby pro specifickou skupinu vojáků – vojenských duchovních a stanovuje také podmínky pro ministerstvo při spolupráci na přijímání těchto duchovních do služby. Bez splnění podmínek podle této Dohody a podmínek dle zákona není možné osobu přijmout do služby vojenského duchovního.

Výše uvedená dohoda však není osamoceným aktem, na kterém by měla stát veškerá moje úvaha. Totiž, na tuto dohodu bezprostředně navazuje rozkaz ministra obrany¹⁰, kterým byla s účinností od 22. 6. 1998 zřízena duchovní služba v rezortu Ministerstva obrany jako samostatná služba (dále jako „Rozkaz“). Analyzovanou Dohodu tak nutno nahlížet v souvislosti

⁸ HRDINA, Antonín Ignác. *Náboženská svoboda v právu České republiky*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. s. 183; KRÍŽ, Jakub. *Zákon o církvích a náboženských společnostech: komentář*. Praha: C.H.Beck, 2010. s. 103.

⁹ § 7 zákona o ozbrojených silách.

¹⁰ Rozkaz ministra obrany ČR č. j. 5/10-39/6-60, publikován ve Věstníku Ministerstva obrany. Dostupný také na: <http://spcp.prf.cuni.cz/dokument/rozkaz.htm>, cit. 6. 8. 2013.

s vydáním tohoto Rozkazu. V případě publikace Dohody na poli vězeňství ve formě nařízení generálního ředitele Vězeňské služby se jednalo o pouhý informační akt, který neměl pro platnost, ani účinnost uzavřené dohody žádné důsledky. Generální ředitel tím pouze seznamoval pracovníky Vězeňské služby s uzavřením takové dohody a s jejím obsahem, když samotná dohoda byla zcela obsažena v jeho nařízení. Má však obdobné pouhé informační důsledky také Rozkaz ministra obrany?

Ze zákona o vojácích z povolání¹¹, stejně tak jako zákona o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze¹², lze dovodit, že v oblasti služebního poměru vojáků činí právní úkony služební orgány, jimiž je prezident republiky a ministr obrany. Navíc, tyto úkony mohou činit také velitelé, náčelníci, ředitelé a jiní vedoucí zaměstnanci, avšak pouze v rozsahu stanoveném rozkazy služebních orgánů. Z uvedeného lze dovodit, že prezident republiky a ministr obrany jsou oprávněni činit právní úkony, mezi něž lze řadit také rozkazy v oblasti služebního poměru. Uvedené dokládá také § 7 odst. 2 zákona o ozbrojených silách. Pro koho je však výše uvedený Rozkaz ministra obrany závazný a jakou má povahu?

Povahou rozkazů služebních funkcionářů (velitelů; či jinak rozkazy nadřízených) se zabýval Nejvyšší správní soud¹³ (dále také "NSS"), když zjišťoval, zda takové rozkazy jsou rozhodnutím podle soudního řádu správního¹⁴ (dále také "sřs"), či ne. Jinak řečeno, zda zasahují do práv a povinností vojáků. Konstatoval, že pro co největší šíři možnosti přezkumu aktů správy je nutno chápat pojem rozhodnutí podle sřs v materiálním, ne striktně formálním smyslu, jinak řečeno, i akt, který nemá na první pohled formu rozhodnutí, může být považován za rozhodnutí dle sřs. V tomto smyslu pak přezkoumával napadené rozkazy velitele. Dovodil, že povahu rozhodnutí vydaných ve správním řízení mají zcela jistě rozhodnutí vydaná v oblasti služebního poměru vojáka podle § 145 zákona o vojácích z povolání, přičemž i jiné akty budou rozhodnutím, pokud je bude možné za materiální rozhodnutí podle sřs považovat.¹⁵ Výsledkem úvahy NSS taky bylo konstatování, že „je třeba zásadně odlišit vojenský rozkaz jako pouhý interní akt řízení v rámci principu subordinace při výkonu služby, který nemá žádný přímý dopad do práv a povinností vojáka vyplývajících z právního řádu, a rozkaz mající parametry rozhodnutí správního orgánu, kde je ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. materiálně zasahováno do jeho práv a

¹¹ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Rozhodnutí NSS ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. 3 Ads 58/2011.

¹⁴ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Viz také rozhodnutí NSS ze dne 20. 7. 2005, sp. zn. 8 As 10/2005.

povinností, zejména ve věcech služebního poměru (vznik, změna, zánik, apod.).¹⁶

Rozkazy, které však analyzoval NSS, se týkaly konkrétních vojáků, byly tedy individualizovány. Rozkaz, jímž byla zřízena duchovní služba, je však částečně aktem abstraktním, který se vztahuje na jakýkoliv budoucí případ vojenského kaplana, ať jím je jakákoliv osoba. Nicméně, dle výše uvedeného, ministr obrany může v rámci služebního poměru činit jakékoliv právní úkony, které nejsou omezeny pouze na rozkazy. Z uvedeného lze dovodit, že rozkazy ministra obrany v rámci služebního poměru mohou mít jak individuální, tak abstraktní povahu. Totiž, jak uvedl NSS: „Samotný institut rozkazu však není výslovně definován žádným z aktuálně platných a účinných právních předpisů upravujících služební poměr vojáků a výkon vojenské služby.“¹⁷ Rozkaz o zřízení duchovní služby se tak liší od výše uvedených v určité části svou normativitou.

Zásadní otázkou však zůstává právní důvod zřízení duchovní služby, tedy zda byla duchovní služba v ozbrojených silách a s ní spojená práva zřízena dohodou s církvemi, či rozkazem ministra obrany. Na prvním místě je vhodné připomenout, že nejdříve byla uzavřena analyzovaná Dohoda, a až následně byl vydán Rozkaz ministra obrany o zřízení duchovní služby. Na uvedené dokumenty je tak možno nahlížet z několika úhlů pohledu:

1. dohoda je pouze deklarací, která předurčuje obsah rozkazu a právním důvodem pro vznik duchovní služby je rozkaz,
2. dohoda je veřejnoprávní smlouvu, již se zřizuje duchovní služba a která stanovuje nové práva a povinnosti vojenským kaplanům.
3. Zcela nepatřičnou nebude ani kumulace obou výše zmíněných možností, tedy že duchovní služba byla zřízena rozkazem ministra obrany, práva a povinnosti kaplanů však byly stanoveny již ve veřejnoprávní smlouvě – Dohodě.

Proveďme tedy podrobnou analýzu předmětné Dohody a Rozkazu.

V čl. A odst. 1 Dohody je konstatován účel jejího uzavření, kterým je jednak stanovit v souladu s příslušnými právními předpisy podmínky pro působení vojáků - vojenských duchovních z církví, které se účastní na této dohodě v rezortu Ministerstva obrany v rámci duchovní služby, jejíž zřízení v rezortu Ministerstva obrany se zveřejní v rozkazu ministra obrany ČR, jednak vymezit strukturu a zabezpečení duchovní služby, stanovit v souladu s mezinárodním právem status vojenského duchovního, určit finanční a materiální zabezpečení, funkční náplň a zařazení vojenského duchovního.

¹⁶ Rozhodnutí NSS ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. 3 Ads 58/2011.

¹⁷ Rozhodnutí NSS ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. 3 Ads 58/2011.

Dohoda tak stanovuje celkem široký okruh záležitostí, které budou jejím obsahem: podmínky pro činnost duchovních jako vojáků, jejich status, finanční a materiální zabezpečení, funkční náplň a zařazení těchto vojáků a vymezení struktury nové služby a jejího zabezpečení.

Vyložíme-li čl. A odst. 1 Dohody jazykově a formálně logicky, pak samotný akt zřízení duchovní služby není předmětem této dohody, nicméně rozkazem ministra obrany se zřízení uvedené služby pouze zveřejní. Tomu následně odporuje znění rozkazu, ve kterém je jasně uvedeno, že se jím duchovní služba také zřizuje (tedy nejde o pouhé zveřejnění již proběhlého zřízení), a to slovy „zřizují v rezortu Ministerstva obrany s účinností od 22. června 1998 duchovní službu v čele s hlavním kaplanem“¹⁸. Jako první tak lze učinit závěr, že duchovní služba byla skutečně zřízena Rozkazem ministra obrany a ne dohodou uzavřenou mezi Ministerstvem obrany a církvemi. Totiž Dohoda na žádném svém místě nemá ani ambici uvedenou službu zřizovat.

V čl. 2 písm. b) Rozkazu pak ministr obrany zřizuje Radu pro duchovní službu, u níž stanoví pouze výčtově, kdo je jejím členem. Zde je dohoda podrobnější, když stanoví například i to, kdo a v jakých lhůtách svolává zasedání Rady (čl. B odst. 5 dohody). V druhém odstavci normativní části rozkazu ministr obrany dále stanovuje zásady pro duchovní službu, které vychází z Dohody. Nicméně v písm. c) ministr obrany stanovuje, že „zásady výběru vojenských duchovních, jejich ustanovování a odvolávání, zabezpečení jejich činnosti a další vzdělávání stanoví v souladu s právními předpisy dohoda.“ Odkazuje tak jednoznačně na dohodu s církvemi.

Další část rozkazu, ve které ministr obrany ukládá různé povinnosti náčelníkovi Generálního štábu Armády České republiky, veliteli Civilní ochrany, vrchnímu řediteli sekce obranné politiky Ministerstva obrany, vrchnímu řediteli finanční sekce Ministerstva obrany, vrchnímu řediteli sekce personální a sociální politiky a všem velitelům a náčelníkům, je již částí, která je složená z jednotlivých interních pokynů a nemá tedy abstraktní, ale individuální povahu. V této části ministr obrany odkazuje na závazky vyplývající z dohody (jedná se zejména o čl. E, F, G a H). Lze z toho usuzovat, že dohoda ani pro ministra obrany není pouhou deklarací, ale že z ní pro něj vyplývají určité závazky, které on jednak zveřejňuje a jednak jejich plnění ukládá konkrétním osobám.

Dohoda upravuje status vojenského duchovního. Duchovní církví vykonávají v armádě duchovní službu jako vojáci v další službě¹⁹, jsou tedy

¹⁸ Čl. 1 písm. a) Rozkazu.

¹⁹ Dodatek k Dohodě uzavřený dne 26. 1. 2012 již hovoří o vojáků z povolání. Pojem „další služba“ byl totiž již zastaralý, svázaný se zákonem z roku 1959. Avšak i vojáci v další službě se považovali podle zákona o vojácích z povolání za vojáky z povolání podle tohoto zákona. Dodatek tedy pouze zpřesnil terminologii.

jednak ve služebním poměru ke své církvi a současně také ve služebním poměru ke státu.²⁰ Vojenští duchovní jsou tak v jedné linii podřízeni svým církevním představeným, v další linii jsou podřízeni vojenským velitelům. Na takového duchovního se vztahují všechna práva a povinnosti vojáka z povolání, nejsou-li v rozporu s mezinárodním právem. Vojenské duchovní navrhuje jednotlivé církve, nicméně, každý duchovní, který hodlá být přijat do funkce kaplana, hlavního kaplana či do jiné funkce v rámci duchovní služby, musí být občanem ČR, musí splňovat podmínky podle zákona,²¹ a také podmínky stanovené v rozkaze ministra obrany o zřízení vojenské duchovní služby²². Služební poměr je s duchovním uzavírán na časově omezenou dobu, obecně čtyři roky. Vojenští duchovní mají specifické postavení, kdy jsou od počátku v důstojnické hodnosti, nesmí být nuceni nosit zbraň a jejich hovory s ostatními vojáky požívají ochranu kněžského tajemství.

Podle § 159 správního řádu²³ je smlouva smlouvou veřejnoprávní, pokud má veřejnoprávní obsah a pokud zakládá, mění nebo ruší práva v oblasti veřejné správy. Z výše uvedeného vyplývá, že dohoda je uzavřena mezi ministerstvem obrany a Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí. ERC i ČBK jsou osobami soukromého práva, na druhé straně pak ministerstvo je orgánem veřejné správy bez právní subjektivity.²⁴ Záležitosti, které jsou v dohodě uvedené, jsou záležitostmi veřejného práva, když se týkají poskytování duchovní služby v rámci armády, či Ministerstva obrany. Duchovní služba je službou veřejnou, jelikož zajišťuje výkon základního lidského práva a napomáhá k řádnému výkonu služebních a pracovních povinností pracovníků zařazených do Ministerstva obrany. Také práva a povinnosti, které jsou v dohodě zakotvené, jsou právy a povinnostmi zcela novými, nestanovuje je žádný právní předpis, nejde tedy o pouhou deklaraci. I když její uzavření není předpokládáno právním předpisem, její typ není upraven správním řádem a strany při jejím uzavírání nebyly co do upravované materie vázány zákonem, jelikož zákon o dané materii mlčí, obsah této smlouvy jednoznačně zakládá vojenským duchovním subjektivní práva a povinnosti veřejnoprávní povahy, jelikož zejména stanoví jejich postavení a podmínky pro přijetí a částečně také zproštění výkonu funkce

²⁰ § 43 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ Při uzavírání smlouvy stanovoval podmínky pro přijetí do služebního poměru vojáka zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů, dnes je to zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

²² Rozkaz však v tomto směru opět odkazuje na Dohodu.

²³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ V této souvislosti je zajímavé si povšimnout, že v dodatku č. 1 k Dohodě, který byl přijat v roce 2012, je již výslovná zmínka o tom, že je uzavřen Ministerstvem obrany jménem státu. Tato skutečnost v původní smlouvě vůbec není zmíněna.

vojenského duchovního. Namísto je však spíše řečnická otázka, zda se touto dohodou nenahrazuje činnost zákonodárce, který by měl alespoň rámcově fungování duchovních v armádě upravit.

Jedná se tak o smlouvu veřejnoprávní. Spory vzniklé z této smlouvy jsou pak spory z veřejnoprávní smlouvy a budou se řešit postupem podle správního řádu. A jelikož Dohoda upravuje zejména otázky týkající se přijímání a odvolávání ze služby duchovního, bude se při řešení sporů z těchto záležitostí postupovat podle správního řádu. Je tak vhodné se nad uvedeným postupem řešení sporu zamyslet z pohledu správněprávní úpravy.

§ 169 správního řádu upravuje věcnou příslušnost orgánu rozhodujícího spor z veřejnoprávní smlouvy a samotný procesní postup se pak řídí zejména ustanovením § 141 správního řádu upravujícího sporné řízení. Takové řízení je zahajováno pouze na návrh, tedy jej nelze zahájit *ex offio*. Na druhou stranu se zde uplatní speciální ustanovení § 169, podle kterého není možné se proti rozhodnutí v uvedeném sporu odvolat. Je tedy rovnou možné podat správní žalobu ke správnímu soudu, a to žalobu proti rozhodnutí. Nicméně vraťme se k věcné příslušnosti rozhodujícího orgánu. § 169 stanovuje věcnou příslušnost pouze pro případy smluv typově upravených správním řádem. Co však se smlouvami typově správním řádem neupravenými? Takovou je totiž i zde analyzovaná Dohoda.

První z možností, která se může zdát využitelnou, je použití některého z odstavců § 169 analogicky. Nicméně ve veřejném právu je analogie rozšiřující pravomoc správního orgánu zapovězena. Dochází tak k situaci, kdy není stanovena věcná příslušnost pro rozhodování sporu z analyzované Dohody. V tom případě by mohla v úvahu přicházet ustanovení správního řádu o řešení kompetenčních sporů, tedy sporů o věcnou příslušnost. Řešení sporu o věcnou příslušnost, resp. situaci, kdy nelze věcnou příslušnost zjistit, lze řešit podle § 133 odst. 1 správního řádu, který stanoví, že: „Nelze-li věcnou příslušnost při rozhodování v oblasti státní správy určit na základě zvláštního zákona, provede řízení v prvním stupni ústřední správní úřad, do jehož působnosti rozhodovaná věc náleží, popřípadě ústřední správní úřad, jehož obor působnosti je rozhodované věci nejbližší.”

Při úvaze o vhodnosti této konstrukce se však hned vynoří otázka o nemožnosti být soudcem ve vlastní věci. Totiž ústředním správním úřadem, do jehož působnosti rozhodovaná věc patří, bude ministerstvo obrany. Tedy strana smlouvy, z níž vznikl spor. Aby pak bylo ministerstvo obrany soudcem ve věci sporu ze smlouvy, jejíž je stranou, není nijak účelné a řešení sporu lze velmi dobře předpokládat. Ani ministr obrany, jako nadřízený správní orgán pro ministerstvo obrany uvedený spor nemůže rozhodovat, a to proto, že není technicky ústředním správním úřadem, ale pouze správním orgánem. Mám tak za to, že se zde žádný správní orgán podle ustanovení správního řádu nemůže považovat za věcně příslušný, proto je nutno věc předložit k rozhodnutí podle § 133 odst. 4 správního řádu Nejvyššímu správnímu soudu. Podle čeho by však tento uvedený spor o příslušnost vyřešil, tedy na základě čeho by stanovil příslušnost k řešení

sporu z veřejnoprávní smlouvy? Mám za to, že právě zde teorie o existenci veřejnoprávních smluv vymykajících se typům smluv podle správního řádu naráží na problém rozhodování jejich sporů a to zejména tehdy, pokud je stranou takové smlouvy ústřední správní úřad.

Pouze dodávám, že ke zřízení samotné duchovní služby v rezortu Ministerstva obrany a Rady pro duchovní službu došlo rozkazem ministra obrany, ustanovení o sporech z veřejnoprávních smluv se zde proto neuplatní. Nakonec, obsah povinností uložených výše vyjmenovaným funkcionářům Rozkazem je upraven Dohodou, vymáhat jejich dodržování je však na ministru obrany, a to interně.

Závěrem lze konstatovat, že existovala-li by církev ve formě spolku, nemohli by se její duchovní účastnit duchovní služby. Rozkaz totiž otevírá duchovní službu pouze registrovaným církvím, když stanoví, že „možnost podílet se na utváření duchovní služby mají všechny státem uznané církve, náboženské společnosti nebo jejich sdružení za předpokladu, že uznají zásady stanovené pro výkon služby vojenského duchovního v rezortu Ministerstva obrany včetně toho, že nabídka pomoci je určena všem.“ Na druhou stranu si lze povšimnout, že ministr obrany hovoří pouze o státem uznaných církvích, ne tedy těch, jimž bylo přiznáno zvláštní právo vykonávat duchovní službu v ozbrojených silách. Uvedené vyplývá také ze skutečnosti, že sice všem současným členům ERC bylo přiznáno zvláštní právo pro výkon duchovní služby v ozbrojených silách, nicméně, pro přijetí za člena ERC toto není podmínkou. Může se tak v budoucnu stát, že církev, již nebylo přiznáno zvláštní právo vykonávat duchovní službu v ozbrojených silách (protože k tomu nesplnila podmínky), se stane členem ERC a vzhledem k Dohodě a Rozkazu se bude moci na duchovní službě v ozbrojených silách přesto podílet právě jako člen ERC. Uvedená dohoda tak nabourává smysl zvláštního práva konat duchovní službu v ozbrojených silách, což ale považuji spíše za kladný výsledek smluvní volnosti, kterou církve disponují. Vzhledem k výše uvedenému by bylo záhodno zamyslet se nad smyslem přiznávání určitých zvláštních práv církvím a ptát se, zda smluvní volnost církví, jako soukromoprávních osob, není tou cestou, jak církvím umožnit zkvalitňování veřejného prostoru a tím dát církvím postavení, které si zaslouží bez zbytečného nadměrného omezování jejich činnosti.

Literature:

- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Rozhodnutí NSS ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. 3 Ads 58/2011
- Rozhodnutí NSS ze dne 20. 7. 2005, sp. zn. 8 As 10/2005
- MIROSHNIKOVA, E.: The cooperation model in state-church relations, Saarbrücken: Lambert academic publishing, 2011, 156 s., ISBN 9783843389983
- ČEPLÍKOVÁ, M.: Prínos zmluvy medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami pre rozvoj slobody vyznania. In ŠMID, M., MORAVČÍKOVÁ, M. (eds.): Clara pacta – boni amici, Bratislava: Ústav pre vzťahy štátu a cirkví, 2009. s. 44 – 52. ISBN 9788089096381
- TRETERA, J. R.: Stát a církve v České republice, Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 156 s., ISBN 8071927074
- HRDINA, A. I.: Náboženská svoboda v právu České republiky, Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 265 s., ISBN 808643267X
- KŘÍŽ, J.: Zákon o církvích a náboženských společnostech: komentář, Praha: C.H.Beck, 2010, 359 s., ISBN 9788074003622

Contact – email

lucia.madlenakova@upol.cz